

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“โสตถิ — ความสวัสดิ, ความปลอดภัย, ความมีสิ่งที่ดี”

คำว่า **โสตถิ** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านว่า โส-ติ] แปลว่า ความสวัสดิ, ความปลอดภัย และมีอีกความหมายหนึ่งที่น่าพิจารณาตามคำภาษาบาลี คือความ**มีสิ่งที่ดี**, สำหรับความสวัสดิ ความปลอดภัยนั้น มุ่งหมายถึงตั้งแต่พื้นๆ เช่น เดินทางไปในที่ต่างๆ ถึงที่หมายโดยสวัสดิ (โดยสวัสดิภาพ) โดยปลอดภัย จนกระทั่งถึงความหมายในทางที่เป็นกุศลในระดับต่างๆ จนถึงกุศลที่เป็นโลกุตตระ ซึ่งเป็นความมีในสิ่งที่ดี ที่จะนำมาซึ่งความสวัสดิ นำมาซึ่งความปลอดภัยจากอกุศล จากทุกข์ทั้งปวงได้อย่างแท้จริง และการที่จะไปถึงตรงนั้นได้ ก็ต้องอาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง มีพระธรรมเป็นที่พึ่ง ดังข้อความบางตอนจากพระสูตรต้นปฏิก ขุททกนิกาย เถรคาถา ฐัมมิกเถรคาถา ว่า “**พระสาวกทั้งหลาย ของพระตถาคตผู้ประเสริฐ เป็นนักปราชญ์ ตั้งอยู่แล้วในธรรม นับถือธรรมว่าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐสุด ย่อมนำตนให้พ้นจากทุกข์ได้**”

ไม่ว่าจะเกิดเป็นใคร ล้วนมีแต่ธรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปเท่านั้น กล่าวคือ ไม่พ้นไปจากจิต (สภาพธรรมที่เป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้แจ้งอารมณ์) เจตสิก (สภาพธรรมที่เกิดร่วมกับจิต) และ รูป (สภาพธรรมที่ไม่รู้อะไร ไม่ใช่สภาพรู้) เลย ที่มีการเกิดในภพต่างๆ อยู่ร่ำไปนั้น ก็เพราะว่ายังดับกิเลสใดๆ ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ อวิชชา และ ตัณหา เมื่อมีการเกิดขึ้นในภพหนึ่งชาติหนึ่ง ชีวิตก็ต้องดำเนินไปมีสภาพธรรมเกิดขึ้นเป็นไปอย่างไม่ขาดสาย และแต่ละคนก็มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามการสะสม ไม่เหมือนกันเลย ถึงแม้ว่าจะเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่ก็ต่างกันโดยการได้รับผลของกรรมที่มาจากเหตุที่ได้กระทำแล้วในอดีต และต่างกันโดยการสะสมเหตุในปัจจุบันอีกด้วย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น โดยปกติของผู้ที่มีกิเลสอยู่นั้น อกุศลย่อมเกิดขึ้นเป็นไปมากกว่ากุศล แต่อกุศลที่วุ่นวายได้ที่ยังไม่ได้มีกำลังถึงขั้นล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ ก็ยังไม่เป็นเหตุให้ได้รับผลที่เป็นอกุศลวิบาก แต่ก็สะสมสืบต่ออยู่ในจิตไม่หายไปไหน เมื่อสะสมมากขึ้นมีกำลังมากขึ้นก็ล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ ได้ ซึ่งถ้าล่วงเป็นทุจริตกรรมเมื่อใดก็ย่อมจะเป็นเหตุให้เกิดผลที่ไม่ดีในอนาคตข้างหน้าได้ นำมาซึ่งความไม่สวัสดิหรือไม่ปลอดภัยแก่ตนเองโดยส่วนเดียว ทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการที่ยังมีกิเลสอยู่นั่นเอง

ที่น่าพิจารณาเป็นอย่างยิ่งคือ ตั้งแต่เช้า คิดที่ปลอดภัยคืออกุศลหรือไม่ สำหรับคนที่ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่เห็นประโยชน์ของพระธรรม ย่อมไม่คิดที่จะฟังพระธรรมเพื่อจะขัดเกลากิเลสที่เป็นเครื่องเศร้าหมองของจิตและทำความดีให้มากขึ้น จนสามารถพ้นจากภัยคืออกุศลทั้งปวงได้

เพราะฉะนั้น ผู้ที่ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้ศึกษาพระธรรมเหล่านั้น ก็อยู่อีกโลกหนึ่ง เป็นโลกของความมืดสนิท ที่ไม่มีแสงสว่างเลย เพียงแค่ทางตา-เห็น ทางหู-ได้ยิน ทางจมูก-ได้กลิ่น ทางลิ้น-ลิ้มรส ทางกายรู้สัมผัสที่กระทบสัมผัส แต่หลังจากนั้นแล้วก็เต็มไปด้วยอกุศลประการต่างๆ มากมาย แต่ว่าผู้ที่มีโอกาสได้ฟังพระธรรม ก็เริ่มรู้ถึงภัยใหญ่ คืออกุศลทั้งหลาย ตั้งแต่เช้ามากมายเพียงใด ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ แล้วจะเป็นผู้ปลอดภัยหรือมีความสวัสดิจริงๆ ได้อย่างไร

ทางที่จะทำให้ปลอดภัยถึงความสวัสดิ์จริงๆ ก็มีทางเดียวเท่านั้น คือฟังพระธรรมให้เข้าใจ **ขณะที่ฟังพระธรรมเข้าใจก็เป็นกุศลแล้ว ปลอดภัยจากภัยคือความไม่รู้ในขณะนั้น** แล้วก็ยังจะนำมาซึ่งกุศลอื่นๆ ซึ่งเกิดเพราะความเห็นถูก ความเข้าใจถูก ถ้าคิดถึงภัยของสังสารวัฏฏ์ เหมือนคนที่จมอยู่ในน้ำ ล้อมรอบด้วยน้ำโดยตลอด คืออกุศลทั้งหลาย และมีทางที่พ้นจากน้ำที่เป็นอกุศลที่จะขึ้นจากน้ำได้ใหม่ และจะต้องอบรมเจริญอย่างไร ด้วยความเพียรด้วยความอดทนอย่างไร เพราะฉะนั้นแล้ว ก็ไม่พ้นไปจากการดำเนินตามหนทางที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบและทรงแสดงแก่สัตว์โลก นั่นก็คือหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญา มีความเพียร มีความอดทนและจริงใจ ที่จะอบรมเจริญปัญญาต่อไป

บุคคลผู้ที่เห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรม ไม่ใช่ฟังเพื่อวันนี้พรุ่งนี้จะเป็นพระอริยบุคคลหรือจะประจักษ์การเกิดขึ้นและดับไปของสภาพธรรม แต่ฟังด้วยการเป็นผู้ตรง เพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งต้องอาศัยการฟังบ่อยๆ เองๆ โดยที่ไม่ต้องหวังว่า วันไหน เดือนไหน ปีไหน ปัญญาจึงจะถึงความเจริญสมบูรณ์พร้อม แต่เป็นความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นและมั่นคงขึ้นว่า **ทุกอย่างเป็นธรรม ซึ่งเมื่อมีเหตุปัจจัยก็เกิดขึ้นเป็นไป ใครๆ ก็ยับยั้งไม่ได้**

เพราะฉะนั้นแล้ว การที่จะเป็นผู้ถึงความสวัสดิ์ถึงความปลอดภัยจากอกุศล ก็ต้องเริ่มที่มีสิ่งที่ดี คือการสะสมคุณความดีประการต่างๆ พร้อมกับการอบรมเจริญปัญญาสะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกในชีวิตประจำวัน เพราะชีวิตในแต่ละชาติที่ได้เกิดมาสำคัญอยู่ที่การมีโอกาสได้สะสมความดีและฟังพระธรรมให้เข้าใจตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง **เพราะมีสิ่งที่ดีเหล่านี้ จึงจะเป็นเหตุนำไปสู่ความสวัสดิ์หรือปลอดภัยจากภัยคืออกุศลทั้งหลายซึ่งเป็นภัยภายในได้ในที่สุด.**

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]